

І. О. КІСЛИЦИНА,
*асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів
та адвокатури Національного університету
«Одеська юридична академія»*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДТРИМАННЯ ПРОКУРОРОМ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАННЯ В СУДІ

Удосконалення функцій прокуратури, що відбувається в Україні останніми роками в рамках судово-правової реформи, спрямовано на гармонізацію українського законодавства із законодавством Європейських країн. Підтримання публічного (державного) обвинувачення є важливою функцією прокуратури, недоліки правового регулювання в даній сфері викликають практичні проблеми при виконанні прокурорами цієї функції.

Важливим питанням є формулювання назви цієї функції. Так, у ст. 131-1 Конституції України зазначається, що на прокуратуру покладається функція підтримання публічного обвинувачення [1]. Натомість в законі України «Про прокуратуру» міститься інша назва цієї функції — «підтримання публічного обвинувачення» [2].

Як підкреслює В. В. Долежан, у Конституції України підтримання публічного обвинувачення в суді постановлено на перше місце серед інших функцій прокуратури, що певною мірою відображає підходи Європейського співтовариства до ролі прокурора, який передусім розглядається як публічний обвинувач у системі кримінального судочинства [3, с. 30].

Серед науковців популярною є точка зору, яку підтримуємо і ми, про те, що поняття «публічне обвинувачення» є ширшим за поняття «державне обвинувачення», адже в такому випадку прокурор виступає у суді не тільки від імені держави, але і від усього суспільства і в його інтересах. Прокурор в такому випадку захищає інтереси суспільства в цілому і інтереси кожної людини, а не тільки державні інтереси. Слід підкреслити, що держава, в якій інтереси громадян не стоять вище за все, не може вважатись правовою, соціальною і демократичною, якою себе декларує Україна.

Крім того, у міжнародних актах зазвичай використовується термін «публічне обвинувачення», тому цілком логічним здається формулювання однієї із функцій прокуратури як «підтримання публічного обвинувачення», в тому вигляді, як це закріплено у Конституції України.

Досліджуючи таку функцію прокуратури, В. В. Долежан справедливо зазначає, що термін «державне обвинувачення» використовується у таких значеннях: а) формула обвинувачення, теза про винність особи у вчиненні злочину, спроба спростувати презумпцію невинуватості стосовно особи, якій пред'явлено обвинувачення; б) діяльність, спрямована на встановлення складу злочину у діянні особи; в) процесуальний документ (обвинувальний висновок, постанова про зміну обвинувачення); г) функція прокуратури [4, с. 10].

Прокурор, який підтримує обвинувачення, є публічною особою, саме тому важливе значення має добір кадрів на ці посади, навчання й виховання прокурорського працівника як державного обвинувача необхідно здійснювати в процесі його практичної діяльності [5, с. 35—37].

Підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді є важливим аспектом діяльності прокурора-обвинувача. Саме тому, велике значення для реалізації прокурором обвинувальної функції має належна підготовка прокурора до підтримання публічного обвинувачення. На жаль, як свідчить практика, іноді прокурори не готуються належним чином до судового розгляду та підтримання публічного обвинувачення, і наслідком такого недбалого ставлення можуть бути відмова прокурора від підтримання обвинувачення, винесення судом оправдовувально-го вироку, тощо.

Розглядаючи питання підготовки прокурора до підтримання публічного обвинувачення, І. В. Рогатюк підкреслює, що підготовка прокурора до підтримання публічного обвинувачення в суді передбачає: аналіз інформації, отриманої під час вивчення кримінального провадження; визначення кола та послідовності питань, які підлягають з'ясуванню під час розгляду в суді; планування судових дій, спрямованих на збирання й перевірку доказів, що підтверджують версію обвинувачення; розроблення тактики підтримання публічного обвинувачення [6, с. 88]. Прокурор обов'язково повинен під час підготовки до судового розгляду ретельно вивчити норми матеріального і процесуального законодавства, судову практику, в тому числі практику Європейського Суду з прав людини.

Прокурор-публічний обвинувач повинен займати активну позицію у судовому процесі: заявляти клопотання, задавати питання свідкам і всіма законними способами підтверджувати свою позицію у справі. Крім того, із мотивів процесуальної економії прокурор, у можливих випадках, повинен ініціювати укладення угоди про визнання винуватості, в тому числі під час судового розгляду.

Можна зробити висновок, що прокурор під час підтримання публічного обвинувачення, має використовувати всі законні способи для доведення своєї позиції у справі як державного обвинувача, від його позиції і активних дій під час змагального процесу залежить результат вирішення справи і притягнення винного до відповідальності.

Список використаної літератури

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141.
2. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. Відомості Верховної Ради України від 16.01.2015/ № 2—3 / . с. 54. с. 12. 3. Долежан В. Деякі проблеми і перспективи розвитку інституту державного обвинувачення / В. Долежан // Прокуратура України: історія, сьогодення та перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 25 листопада 2011 року) / редкол.: Ю. М. Дьомін та ін. — К. : Національна академія прокуратури України, 2012. — С. 30—34.
4. Підтримання державного обвинувачення: навч.-метод. посібник за ред. Ю. Є. Полянського; авт. кол.: В. В. Долежан, Д. М. Притика, М. В. Косюта та ін. Одеса: Фенікс. — 2012. — 81 с.
5. Сухонос В. В. Организационно-правовые проблемы кадрового обеспечения органов прокуратуры / В. В. Сухонос, И. Е. Марочкин, В. В. Богуцкий. — Сумы: Слобожанщина, 2000. — 220 с. 35—37.
6. Рогатюк І. В. Підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді: процесуальна тактика в нестандартних умовах / І. В. Рогатюк / Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ 2017. № 1 (13). С. 87—98.